

## Taniel Raudsepp: Eestile ei ole vaja veel üht kulukat riigiteatrit

Meil tasub põhjalikult vaagida, kuidas kasutada seda hiigelsummat, mis kuluks linnahalli plaanitava ooperiteatri peale. Mis oleks parim, eesti kultuuri säilimise vaates tulemuslik investeering? See debatt on pidamata ja see on demokraatlikus riigis suur probleem, kirjutab Tallinna Kunstihoone juhataja Taniel Raudsepp.

Minister Tõnis Lukas on viimas valitsusse ettepanekut rajada kultuurkapitali finantseerimisel linnahalli ooperiteater. Kas Eesti vajab veel üht kallist riigiteatrit? Kui kalliks läheb selle ülalpidamine? Mis saab Estonia majast? Kas kultuurkapitali rahaga võiks teha ka midagi muud? Need küsimused on läbi arutamata, uudiseid vaadates tundub, et kõik on selge ning ooper tuleb sama vältimatult nagu Tutti Gabbati Falstaffi lõpus.

Kulka toel on ehitatud terve rida suuri ja olulisi objekte – muuhulgas Kumu, Eesti Rahva Muuseum ja muusika- ja teatriakadeemia uus saal. Praeguseks kapitaalremonti vajava kunstihoone ehitust finantseeris 85 aastat tagasi samuti kultuurkapital. Kõik need majad ei ole olnud mitte ainult kallid ehitada, vaid on kahtlemata ka kulukad üleval pidada. Iga uus hoone tähendab lisaks ehitamiskulule ka eelarvet nende asutuste tööks. Kultuur on kallid, ja peabki olema ambitsioonikas, aga alati tuleb küsida ka alternatiivide ja valikute üle.

Kui kalliks läheks veel üks suur teater Eesti riigile ja maksumaksjale? Võib ju küsida, et kuidas veel üks – ERSO ja ooper koliksid Estoniast lihtsalt linnahalli! Aga mis saaks siis Estoniast? Kas ka konverentsikeskus? Kuidas saaks majja, mille ehitamiseks andis Juhan Liiv oma ainsa pintsaku, tulla midagi muud kui teater? Estonia jääks vältimatult koduks veel ühele suurele riigiteatrile, isegi kui see oleks formaalselt mõne olemasoleva laiendus.

Vaatame nüüd hinnasilti: linnahalli renoveerimise maksumuseks pakutakse vähemalt 170 miljonit. Tõenäoliselt tuleb arve suurem – see on vana, nõukogude ajal kiirustades olümpiaks ehitatud koloss. Kui palju kallimaks võib ehitus minna? Väga võimalik, et mitu korda – sellisel renoveerimisel tuleb alati ette üllatusi. Arvestame konservatiivselt, et ehituse hinnaks kujuneb 250 miljonit. See on aga vaid ühekordne investeeringukulu. Riik toetab Estonia majas tegutsevat ERSOt ja ooperi- ja balletiteatrit igal aastal kokku u 13 miljoniga. Tõenäoliselt võime tulevikus korrutada selle summa kahe või isegi 2,5ga, sest teater jätkub ka Estonias – ooper uues, palju suuremas majas saab olema kulukam kui

leht.postimees.ee

14.10.2019 20:30

Taniel Raudsepp

Rahvusoper Estonia

Estonia teater

Aivar Mäe

Ballett

Ooper

senistes ruumides. Ootused riigi toetuseks kasvavad praeguselt 13 miljonilt 30 miljoni kanti aastas – umbes 17 miljoni võrra.

Kui vaadata kümne aasta perspektiivi, tähendaks ooperiteater linnahallis umbes 420 miljoni euro suurust kulu – selle rahaga saaks renoveerida 130 kunstihoonet.

Meil tasub põhjalikult vaagida, kuidas seda hiigelsummat kasutada. Mis oleks parim, eesti kultuuri säilimise vaates tulemuslik investeering? See debatt on pidamata ja see on demokraatlikus riigis suur probleem. Arutelu ei saa jääda kultuuriministeeriumi, valitsuse ja riigikogu seinte vahele, vaid peab hõlmama kõikide kultuurivaldkondade esindajaid ning olema avalik.

Otsustusprotsess nii suures küsimuses olgu pigem aeglane, kuid aus ja põhjalik. Kultuuriministeerium panustab iga aasta teatrivaldkonna tegevusse ca 16 korda enam kui näiteks kujutava kunsti valdkonda. Kas see on jätkusuutlik, on vaid üks küsimus, mida tuleks uusi rahastamisotsuseid langetades kaaluda.

Kui vaadata kümne aasta perspektiivi, tähendaks ooperiteater linnahallis umbes 420 miljoni euro suurust kulu – selle rahaga saaks renoveerida 130 kunstihoonet. Kultuuriministeerium panustab iga aasta teatrivaldkonna tegevusse ca 16 korda enam kui näiteks kujutava kunsti valdkonda. Meil on küllalt maju, mida muuta energiatõhusamaks ja atraktiivsemaks, ilma et see tooks kaasa riigipalgaliste hulga suurenemise ja uute asutuste sünni.

Vaatame ka aega – iga investor mõtleb, millal investeerida. Kas just praegu on õige aeg minna edasi ooperiga? Tundub, nagu oleks sellega rutt. Direktor Aivar Mäe avaldusest, et linnahallist võiks saada ooper, kulus vaid napp nädal teateni, et ettepanek rändab ametlikuna ministeeriumist valitsusse. Nii suur otsus nii suure kiiruga? Majandus kasvab, ehitushinnad ei ole madalad. Estonial läheb hästi. Trupp toimetab asjatundlikul juhtimisel edukalt ajaloolises, heas korras majas. Linnahalli seis ei ole veel kriitiline. Aega on, kiirustama ei pea.

Proovime rahulikult järele mõelda, mida selle rahaga veel teha saaks. Milline on mõju eesti kultuurile kümne aasta jooksul, kui ühe suure kolossi asemel investeerime nutikalt, mõtleme kastist väljas ja kaalume ka plaane, mis on täiesti «teisest ooperist»?

Terve maailm räägib kogukondlikkusest, säästlikkusest, ringmajandusest, süsinikust – seda tõsistel põhjustel. Peame küsima, kas uute suurte institutsioonide loomine on vajalik. Kuidas investeerida säästlikult? Kuidas saada maksimaalne efekt nii, et see ei too kaasa kohustusi vananevale rahvastikule, kuid annab maksimaalseid «dividende» loomingu ja loojate edu (ka majandusliku) näol?

Esiteks teeme korda selle, mis meil on. See põhimõte justkui klapib plaaniga teha tühjalt seisvasse linnahalli ooperiteater – kuid vaid juhul, kui eirame fakti, et sünnib ka uus suur riigiteater. See ei ole säästlik. Kui teha korda linnahall, siis nii, et see ei too kaasa suurt püsikulu riigile.

Kas Eesti vajab veel üht kallist riigiteatrit? Mis saab Estonia majast? Kas kultuurkapitali rahaga võiks teha ka midagi muud?

Tuleb leida lahendused, kus iga investeeringuks kulutatud euro ei tähenda tulevikus lisakulu, vaid annab tulu ning säästu ja loob uusi võimalusi. Meil on küllalt maju, mida muuta energiatõhusamaks ja atraktiivsemaks, ilma et see tooks kaasa riigipalgaliste hulga suurenemise ja uute asutuste sünni. Tartu Kunstimuseum, Narva Kunstigalerii, Tallinna Kunstihoone, Eesti Kaasaegse Kunsti Muuseum, Tartu Kunstimaja, Haapsalu Linnagalerii, Võru Linnagalerii – see on lühike loetelu kunstiasutustest – ühe valdkonna murekohtadest. Need on olulised muuseumid ja näitusemajad, kus pole võimalik teha professionaalsel tasemel näitusi. Kõik need on halvas seisus, kõik need saab renoveerida kordades väiksema rahaga, kui kuluks ooperi ehitusele. Tööd neis majades teeks edasi samad inimesed, aga paremini, pakkudes publikule kvaliteetsemaid elamusi. Küllastajate arv kasvab, omatulu suureneb, valdkond areneb (vt Viljandi Ugala jt kogemus) – efektiivsus missugune.

Teiseks investeerime sektoritesse, kus toimub kiire areng. Oleme lehtedest pikalt lugenud teatri kriisist. Põhjus ei ole rahapuuduses – teater on teistega võrreldes väga hästi rahastatud, majad on korras, ruumid soojad, riigi palgal on palju inimesi. Vohama läinud organism muutub endale koormaks. Vaevalt et lahenduseks oleks veel rohkem riigiteatreid, investeeringuid ja toetusi.

Kunstivaldkonna majad lagunevad juba aastakümneid. Kunstnike ateljeed asuvad kapitaalremonti vajavas Tallinna Kunstihoones, Tartu Kunstimajas ja ARSi hoones. Need ei vasta tänapäeva nõuetele. Riigipalgalisi on valdkonnas väga vähe. Sellele vaatamata on kunstnikud edukad nii kodu- kui välismaal. Kujutava kunsti festivale kultuuriministerium ei toeta, kuid Tallinna Fotokuust kajab vastu head praktiliselt igast maailma nurgast. Meie kunstnikud on esiletõstetute seas maailma suurtel messidel. Investeerime kunsti – julgen lubada, et nii ühiskondlik mõju kui rahvusvaheline edu saab olema suur. Just praegu on selleks õige aeg. See raha tuleb tagasi. Tuleb müügi, ekspordi ja turismi kaudu ning enam kui kuhjaga uue kunsti kaudu.

Kolmandaks, me ei pane kõiki mune ühte korvi. Arengu eeldus on mitmekesisus. Kui teater on seisakus, siis samal ajal õitseb ehk

kirjandus või film. Kui üks aktsia sinu portfellis on languses, siis tõuseb teine.

Lihtne reegel? Me ei järgi seda. Muuseumid, muusika, teater ning sport võtavad üle kahe kolmandiku kultuuriministeeriumi eelarvest – ülejäänu jaguneb 17 valdkonna vahel.

Monokultuuris võib ühe valdkonna kriis paisata kriisi kultuuri tervikuna. Muudame seda olukorda, toetame valdkondlikku mitmekesisust. Teeme otsused põhjalikult aru pidades ja koos kokku leppides.

## **Sarnased uudised**

[Teisest ooperist \(91%\)](#)

Postimees 15.10.2019